

בית המשפט העליון

בר"ם 44345-03-25

כבוד השופטת דפנה ברק-ארז

לפני:

ארווין ג'ונסון

המבקש:

נגד

1. בית המשפט המחוזי מרכז-לוד
2. היועצת המשפטית לממשלה

המשיבים:

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית משפט לעניינים מינהליים מיום 23.2.2025 בעת"א 28374-11-24 שניתן על-ידי כבוד השופטת הבכירה מ' ברנט והשופטות א' אורן ו-כ' בן אליעזר

עו"ד רונית ברוך אבישר

בשם המבקש:

החלטה

1. בפני בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית משפט לעניינים מינהליים מיום 23.2.2025 (עת"א 28374-11-24, השופטת הבכירה מ' ברנט והשופטות א' אורן ו-כ' בן אליעזר). בית המשפט המחוזי דחה עתירה שהגיש המבקש על החלטתה של ועדת השחרורים המיוחדת לפי חוק שחרור על-תנאי ממאסר, התשס"א-2001 (להלן בהתאמה: הוועדה המיוחדת או הוועדה ו-חוק שחרור על-תנאי) מיום 8.10.2024, על נימוקיה מיום 15.10.2024 (וש"ם 52228-12-17, השופט (בדימ') צ' קפאח). ועדת השחרורים דחתה את בקשתו של העותר לשחרור מוקדם במסגרת דיון חוזר.

2. המבקש, יליד 1970, הוא אזרח אמריקאי שהורשע בשנת 1996 בבית המשפט המחוזי בחיפה בעבירה של רצח בכוונה תחילה לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (ת"פ 47/96, השופטים מ' לינדנשטראוס, ס' ג'ובראן ו-מ' נאמן). קורבן העבירה הייתה בת זוגו של המבקש במשך מספר חודשים לפני הרצח. לאחר שהשניים נפרדו והמנוחה סירבה לחזור לקשר עמו, ביום 29.2.1996 המבקש הזמין אותה לדירתו – ושם רצח אותה בדקירות סכין. בעקבות מעשים אלה נגזר על המבקש עונש

מאסר עולם, שאותו החל לרצות ביום 1.3.1996. בהתחשב ברקע המתואר המבקש סווג כאסיר אלמ"ב (אלימות במשפחה).

3. בשנת 2004 ובהמלצתה של הוועדה המיוחדת, נשיא המדינה קצב את עונשו של המבקש ל-33 שנות מאסר, כך שמועד שחרורו ממאסר צפוי להיות ביום 28.2.2029. נכון לעת הזו, המבקש ריצה כ-29 שנות מאסר ותקופה של שני שלישים ממאסרו חלפה ביום 28.2.2018.

4. מבלי לפרט יצוין כי ביום 27.12.2020 הוועדה המיוחדת דנה בבקשה שהגיש המבקש לשחרורו המוקדם בתנאים. בפני הוועדה עמדו, בין היתר, חוות דעת מטעם הוועדה המחוזית לטיפול באלימות במשפחה במחוז חיפה והצפון (להלן: ועדת אלמ"ב), דו"ח סוציאלי מטעם גורמי הטיפול, דו"חות מטעם שב"ס, אבחון פסיכודיאגנוסטי שנערך למבקש בחודש מרץ 2020 וכן מכתב מטעם אמה של המנוחה, שהביעה את התנגדותה לשחרורו המוקדם. מאחר שהמבקש הוא אזרח זר לא הוכנה בעניינו תכנית שיקום מטעם הרשות לשיקום האסיר (להלן: רש"א). ועדת אלמ"ב לא התנגדה לשחרורו המוקדם של המבקש, ובלבד שישנה בתקופת התנאי מחוץ לגבולות הארץ. בדו"ח הסוציאלי צוין, בין היתר, כי המבקש שולב בקבוצות טיפוליות שונות בין כותלי בית הסוהר וכי גורמי הטיפול התרשמו שעבר הליך טיפולי מעמיק. באבחון הדיאגנוסטי שנערך למבקש צוין כי אף על פי שמסוכנותו פחתה, זו עדיין מוערכת בתחום הבינוני. כן צוין באבחון כי ככל שהמבקש ישוב לארצות הברית, הדבר יהיה כרוך באתגרים רבים, ולא ברור אם עומדים לרשותו מקורות התמיכה החיצוניים הדרושים להתמודדות עמם. כן צוין כי הפחתת מסוכנותו תלויה בשילובו בתכנית שיקום. המבקש מצדו הציג לוועדה מכתבים משני ארגונים בארצות הברית שהסכימו לקבלו לתכנית שיקום פרטנית ולספק לו תמיכה כלכלית.

5. ביום 3.1.2021 הוועדה המיוחדת דחתה את הבקשה. בהחלטתה התייחסה הוועדה לאופייה החמור של העבירה שבה הורשע המבקש ולמסוכנות העולה ממנה. מנגד, התייחסה הוועדה להתנהלותו התקינה של המבקש בין כותלי בית הסוהר ולהליכים הטיפוליים שעבר. הוועדה ציינה כי במהלך הדיון שהתקיים בפניה המבקש מסר שהוא מביע צער וחרטה על מעשיו ולוקח עליהם אחריות מלאה. עם זאת, התרשמותה של הוועדה הייתה שהדברים לא נאמרו באופן כן ואמיתי. עוד צוין כי הדו"חות שהוגשו בעניינו של המבקש מלמדים שהוא לא עבר שיקום פרטני עצמאי מחוץ לכותלי בית הסוהר ולא יצא לחופשות (הגם שאלה אושרו לו). הוועדה הטעימה בהקשר זה כי

המבקש מרצה תקופה ארוכה מאחורי סורג וברית, אשר בודדה אותו מהעולם החיצוני וכי העובדה שהתנהגותו לא נבחנה כלל מחוץ לכותלי בית הסוהר מגבירה את החשש ממסוכנותו. הוועדה אף הדגישה את העובדה שאין למבקש גורמים תומכים בארצות הברית ושהוא לא עומד בקשר עם משפחתו שם, כך שאין מי שיספק לו מגורים ותמיכה כלכלית ונפשית בתקופת התנאי. הוועדה בחנה את שתי תוכניות השיקום שהוצעו על-ידי המבקש בארצות הברית וקבעה כי הן נעדרות פרטים משמעותיים, כי לא ברור אם יוצאו אל הפועל וכי לא יהיה ניתן לפקח עליהן. בסיכומם של דברים קבעה הוועדה המיוחדת כי חרף הנתונים החיוביים שהוצגו בעניינו של המבקש, הוא לא הוכיח כי שחרורו לא יהווה סכנה לציבור כנדרש בסעיף 5 לחוק שחרור על-תנאי.

6. המבקש הגיש על כך עתירה לבית המשפט המחוזי וזו נדחתה ביום 7.4.2021 (עת"א 54-02-21, השופטת ד' מרשק מרום, השופט העמית י' צלקובניק והשופט ח' טרסי). בית המשפט המחוזי הדגיש כי אין למנוע באופן גורף וא-פריורי שחרור מוקדם של אזרח זר ממאסרו אך בשל הקושי לבחון את אפשרויות השיקום והפיקוח בארצו (תוך הפנייה לרע"ב 6993/08 בולמגה נ' ועדת השחרורים (25.11.2008)). עם זאת, לאחר בחינת עניינו הפרטני של המבקש, ציין בית המשפט המחוזי כי שוכנע ש"שחרורו... יסכן את שלום הציבור – בין אם הציבור בארץ או הציבור במדינה אליה יגורש". בית המשפט המחוזי הטעים כי הוועדה התייחסה בהרחבה לכל נסיבותיו של המבקש כנדרש וכי "החלטתה אינה רק סבירה אלא מתבקשת לאור מכלול הנסיבות".

7. ביום 30.11.2022 המבקש הגיש לוועדה המיוחדת בקשה לדיון חוזר בעניינו. ביום 2.5.2023 הוועדה קבעה כי חל שינוי משמעותי בנסיבות שעל בסיסן ניתנה ההחלטה הקודמת ולכן יש הצדקה לקיים דיון כזה (כפי שמורה סעיף 19(5) לחוק שחרור על-תנאי). בעשותה כן, הוועדה ציינה, בין היתר, כי התנהלותו של המבקש בבית הסוהר נותרה תקינה וכי מאז שנת 2022 הוא שוהה באגף לאלימות כללית ומשולב בפעילות קהילתית, כמו גם בקבוצה לבוגרי מחלקות טיפוליות. עוד צוין כי המבקש חיזק את קשריו עם משפחתו וחבריו השוהים בארצות הברית, וכי רמת המסוכנות שלו ירדה לרמה הנמוכה האפשרית. לבסוף, הוועדה המליצה על כך שהעורר יצא לחופשות, מפני שכך ניתן יהיה לבחון את התנהלותו מחוץ לכותלי בית הסוהר ואף להפחית את רמת מסוכנותו. בהמשך לכך, הוועדה קבעה כי הדיון החוזר יתקיים כחצי שנה לאחר יום מתן ההחלטה, על מנת לבחון את השתלבותו של המבקש בקהילה לאחר שיצא לחופשות. לבסוף, התבקשה גם השלמה של חוות דעת עדכניות שהיו חסרות באותה עת.

8. בהמשך לכך, לאחר שהוגשו חוות הדעת שנדרשו והמבקש יצא לחופשות, קיימה הוועדה המיוחדת שני דיונים לגופם של דברים. הוועדה המיוחדת דחתה את הבקשה לשחרור מוקדם בתום הדיון השני, ביום 8.10.2024, ובהמשך פרסמה את נימוקי החלטתה ביום 15.10.2024. הוועדה המיוחדת ציינה, בין היתר, כי ועדת אלמ"ב המליצה על שחרורו המוקדם של המבקש, בכפוף לשילובו בתכנית הפיקוח של מרכז "התחלה חדשה" (שפועל בישראל). אולם, הוועדה המיוחדת דחתה את האפשרות של שילוב המבקש בתכנית האמורה מאחר שלשיטתה המבקש טען "בשפה רפה" למתווה זה והתמקד בבקשה לשחרורו לארצות הברית. מכל מקום, כך נקבע, תכנית זו אינה מפורטת דיה וחסרה בהיבטים שונים. הוועדה המיוחדת הדגישה כי חלופת השיקום שהוצעה על-ידי המבקש בארצות הברית היא שילובו בקהילה לעזרה עצמית המונה 1,500 חברים ומנוהלת באופן עצמאי על-ידי חבריה. הוועדה ציינה כי חלופה זו אינה כוללת תכנית שיקום סדורה, כי לא ננקטים בה צעדי אכיפה, כי אין אפשרות לבצע עליה פיקוח וכי החברים שאינם עומדים בכלליה רק נדרשים לעזוב אותה. בשים לב לאמור קבעה הוועדה כי חלופה זו אינה אפקטיבית ואין לקבלה. הוועדה המיוחדת הוסיפה וציינה כי מאז החלטתה הקודמת יצא המבקש לשלוש חופשות בלבד וכי לא די בכך כדי ללמד על יכולתו להתעלות בקהילה. עוד נקבע כי יש לתת משקל לעמדתה של אם המנוחה המתנגדת לשחרור המוקדם.

9. המבקש הגיש על כך עתירה לבית המשפט המחוזי, ובה טען, בעיקרו של דבר, כי בקשתו נדחתה מטעמים שאינם בשליטתו ושטבועים בעובדת היותו אזרח זר. המבקש הדגיש כי הוא עבר הליך טיפולי משמעותי במהלך תקופת מאסרו וכן נוטל אחריות למעשיו. בנוסף לכך, המבקש התייחס לירידה ברמת מסוכנותו ולהמלצתה של ועדת אלמ"ב. בהקשר זה טען המבקש כי הוועדה הייתה יכולה להשלים את החסרים הקיימים לטעמה בתכנית "התחלה חדשה". עוד נטען כי הוועדה שגתה בכך שבחנה לעומק רק אחת מבין שתי תכניות השיקום שהוצעו על-ידי המבקש בארצות הברית. לשיטתו, התכנית שלא נבחנה מספקת את המעטפת הנדרשת, וממילא כוונתו הייתה שזו תשמש כתכנית עיקרית (בעוד שהתכנית אשר נבחנה נועדה רק לשמש כ"גיבוי" ככל שהתכנית העיקרית לא תצא אל הפועל). המבקש הוסיף וטען כי הוא עתיד להשתלב בטיפול פרטני לגברים אלימים וכי הגורמים שעמם הוא עומד בקשר בארצות הברית מטעם תכניות השיקום לקחו על עצמם לעדכן את הרשויות בישראל ביחס לכל הפרה מצדו.

10. מנגד, המדינה טענה כי דין העתירה להידחות. המדינה טענה, בעיקרו של דבר, כי הוועדה המיוחדת הביאה בחשבון בהחלטתה את כלל הנתונים הרלוונטיים. בכל הנוגע

לתכניות שהוצעו בארצות הברית טענה המדינה כי שתיהן אינן בנות פיקוח וכי אין בהן כדי לאיין את מסוכנותו של המבקש.

11. יצוין כי במסגרת הדיונים שהתנהלו בבית המשפט המחוזי ולאחר שבית המשפט המחוזי דרש הבהרה בכתב מטעם המדינה, הוגשה מטעמה הודעה נוספת. המדינה הבהירה בה כי היא פנתה לרשויות בארצות הברית כדי לבחון האם הן יכולות לפקח על תכנית שיקום של אסיר, שלא הועבר לשם לצורך ריצוי עונשו (ושחרר בתנאים), וציינה כי נמסר שהדבר אינו אפשרי.

12. כאמור בפתח הדברים, בית המשפט המחוזי דחה את העתירה. בית המשפט המחוזי הדגיש כי המבקש עבר כברת דרך מרשימה מבחינה טיפולית אך הוסיף כי בכך אין די. בית המשפט המחוזי עמד על כך ש"אין מקום שאסיר זר ייענש ותישלל ממנו לחלוטין האפשרות לשחרור מוקדם רק בשל זרותו שבעטיה אין הוא יכול להשתלב בתכניות שיקום". לצד זאת, בית המשפט המחוזי קבע כי לאחר בחינת עניינו הפרטני של המבקש, תוך התחשבות במכלול הנסיבות, הוא לא מצא להתערב בהחלטתה של הוועדה המיוחדת. בית המשפט המחוזי ציין את הקושי העולה מהחלופות שהוצעו בארצות הברית, בשים לב לחוסר היכולת לבחון את התאמתן לצרכיו של העותר ולפקח עליהן. בית המשפט המחוזי הוסיף כי התכנית המוצעת במרכז "התחלה חדשה" ממילא אינה ישימה, בשים לב לכך שאין למבקש מקום מגורים להציע בישראל ואף אין ערבים שיוכלו לפקח עליו כאן. עוד צוין כי פתוחה בפני המבקש הדרך לבקש להשלים את ריצוי מאסרו בארצות הברית, וכי ככל שיוחלט שם לשחררו בתנאים, אזי הרשויות בארצות הברית יוכלו לפקח על התוכניות שיציג.

13. הבקשה שבפני נסבה על פסק דינו של בית המשפט המחוזי. בעיקרו של דבר המבקש שב על טענותיו, וכן מציין כי עניינו מעלה שאלה עקרונית. לשיטתו, שאלה זו נוגעת לאמת המידה הנדרשת בבואה של הוועדה המיוחדת לבחון את עניינו של אסיר זר. זאת, שעה שישנו קושי מובנה בעניינו של אסיר זר הנובע מחוסר יכולתו לצאת לחופשות, כמו גם להשתלב באגף השיקום או בתכנית שיקום בפיקוח רשמי. עוד סבור המבקש כי האפשרות של העברתו לריצוי המאסר בארצות הברית ושחרורו שם לתכנית שיקום אינה ריאלית בהתחשב ביתרת מאסרו.

14. לאחר שעיינתי בבקשת רשות הערעור הגעתי לכלל מסקנה כי דינה להידחות אף מבלי להידרש לתשובה. כידוע, בית משפט זה לא נוטה להתערב בפסקי דין של בתי

משפט לעניינים מינהליים שעוסקים בעתירות על החלטות של ועדת השחרורים. חריג לכך הוא כאשר מתעוררת שאלה משפטית עקרונית החורגת מעניינם של הצדדים הקונקרטיים (ראו: בר"ם 7490/23 שלא לפה נ' שירות בתי הסוהר, פסקה 9 (2.11.2023); בר"ם 19487-01-25 פלוני נ' היועצת המשפטית לממשלה, פסקה 11 (11.3.2025)). המקרה שהובא בפני הוא אכן מורכב, אולם השאלה שעולה ממנו כבר נדונה בבית משפט זה (ראו: רע"ב 6259/17 דוגיא נ' שירות בתי הסוהר (7.1.2018)). בית המשפט המחוזי התייחס להלכה שנקבעה שם והכריע במקרה זה על בסיסה, כמו גם על-פי מכלול הנתונים שהוצגו בפניו, כי לא ניתן לשחרר את המבקש בתנאים. טענות בדבר אופן יישום הדין במקרה זה אינן מצדיקות כשלעצמן הענקת רשות ערעור. למעלה מן הצורך, התרשמתי כי נעשו מאמצים לא מבוטלים על מנת למצוא פתרון הולם בעניינו של המבקש, אלא שחומרת העבירה שביצע (המחזקת את הצורך בתכנית בפקוח הדוק), בשילוב עם חוסר היכולת לפקח עליו כשהוא שוהה בארצות הברית, הובילו לדחיית עתירתו. אכן, יש לברך על כבדת הדרך הטיפולית שעבר המבקש ולהביע תקווה כי ימשיך ויתמיד בהליכי השיקום שהחל בהם. עם זאת, בשים לב למכלול הנסיבות, אין עילה להתערב בהכרעתו של בית המשפט המחוזי.

15. למותר לציין כי אם יבחר המבקש בכל זאת בדרך של העברתו להשלמת הריצוי של עונש המאסר בארצות הברית, ומבלי לנקוט עמדה – זכויות שמורות.

16. סוף דבר: בקשת רשות הערעור נדחית.

ניתנה היום, ט' אב תשפ"ה (03 אוגוסט 2025).

דפנה ברק-ארז
שופטת